

LỚP HỌC TRÊN BIỂN CHO TRẺ EM VẠN CHÀI

• TS. LƯU THU THỦY

Viện Chiến lược và Chương trình giáo dục

Đảng và Nhà nước ta luôn quan tâm đến trẻ em, đặc biệt là vấn đề giáo dục trẻ em. Luật Bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em đã khẳng định quyền được giáo dục của mọi trẻ em. Luật Phổ cập giáo dục tiểu học cũng đã quy định rõ giáo dục tiểu học là bắt buộc và miễn phí.

Mặc dù là một nước nghèo nhưng giáo dục Việt Nam ở cấp tiểu học và trung học cơ sở (THCS) đã phát triển khá tốt về mặt quy mô để tạo cơ hội cho đa số trẻ em không những học hết tiểu học mà còn có thể học lên THCS và cao hơn. Cụ thể là Việt Nam đã cơ bản hoàn thành phổ cập giáo dục tiểu học, nhiều nơi như thành phố và các vùng thuận lợi đã thực hiện phổ cập THCS. Mục tiêu quốc gia đến năm 2000 có 90% trẻ em trong độ tuổi tốt nghiệp tiểu học và 60% trẻ em trong độ tuổi tốt nghiệp THCS đã đạt được. Nước ta cũng đã đạt được chỉ tiêu đặt ra cho năm 2000 về giảm tỉ lệ lưu ban ở tiểu học (dưới 5%) và bỏ học (dưới 6%). Tuy nhiên vẫn còn một số nhóm trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt dẫn đến bị thiệt thòi cao trong việc đi học và học hết Tiểu học, trong đó có trẻ em vạn chài.

Ở Hạ Long, Quảng Ninh cũng có nhiều trẻ em vạn chài thiệt thòi như vậy. Cha mẹ các em sống bằng nghề nuôi và đánh bắt hải sản trên biển. Nhà của họ là những con thuyền nhỏ lênh đênh trên biển hoặc những nhà bè nổi trên Vịnh Hạ Long, nơi gần nhất là Cửa Vạn cũng phải đi ca nô khoảng 2 giờ đồng hồ mới đến đất liền. Chính vì vậy mà con em của họ không thể hàng ngày đi học tại các trường tiểu học trên đất liền.

Không thể để các em thất học, năm 1990 những lớp học trên biển đã bắt đầu được mở trên biển Hạ Long thơ mộng. Lớp học lúc đầu được đặt nhờ trên các nhà bè của ngư dân trên Vịnh. Đến năm 2000, những lớp học riêng trên nhà bè bắt đầu được xây dựng, nhờ sự tài trợ của Đại sứ quán Na Uy và một tổ chức bảo hiểm của Pháp. Những lớp học trên biển này thuộc sự quản lý của trường PTCS Hùng Thắng, Hạ Long, Quảng Ninh. Trường PTCS Hùng Thắng hiện gồm 35 lớp, trong đó hiện có 17 lớp học trên nhà bè, ở tại 4 địa điểm: Cửa Vạn, Na Hang, Cống Tầu và Vung Viêng của Vịnh Hạ Long. Mỗi điểm nhà bè có 5 lớp, từ lớp 1 đến lớp 5, riêng Cống Tầu không có lớp 3, Na Hang không có lớp 1 và lớp 2. Ngoài ra, tại các nhà bè này còn tổ chức 3 lớp xoá mù và bổ túc văn hoá cho người lớn.

Các trẻ em vạn chài ở đây thường tự chèo thuyền nhỏ đi học. Với những đứa trẻ biết bơi

trước khi biết đi như các em thì tự chèo thuyền đến lớp học không phải là việc khó khăn. Tại các lớp học trên biển này, HS cũng được học đủ các môn, trừ thể dục chạy, nhảy,... vì sợ không đảm bảo an toàn cho các em. Ngoài học tập các môn văn hóa, HS còn được tham gia các hoạt động giáo dục khác như múa, hát, vẽ tranh,... Để tạo điều kiện thuận lợi cho HS, lớp học được tổ chức rất linh hoạt về thời gian: HS một lớp, có thể có nhóm học buổi sáng, có nhóm học buổi chiều. Ngoài ra, để giúp HS lớp vạn chài hòa nhập với các bạn HS trên đất liền, đầu năm học, các em lại được về dự khai giảng tại trường chính trên đất liền. Các chuyến đi này của các em và các cô giáo do Ban Quản lý Vịnh Hạ Long và Ban quản lý bến tàu khách tài trợ.

Giáo dục, dạy dỗ HS vạn chài tại 17 lớp học trên biển này là 12 cô giáo trẻ. Họ đều đã tốt nghiệp khoa tiểu học của trường CĐSP. Mặc dù cuộc sống của họ rất khó khăn: sống xa gia đình, không có thêm một khoản phụ cấp nào, nước sinh hoạt phải mua đến 40.000 đ/ khối, điện phải dùng nhờ máy phát của dân và chỉ được khoảng 1- 2 giờ đồng hồ trong một ngày,... nhưng họ vẫn luôn yêu đời, yêu nghề, yêu trẻ. Để nâng cao chuyên môn nghiệp vụ cho giáo viên, mỗi thứ bảy, 1/2 số GV sẽ được về điểm trường chính trên đất liền để dự giờ, trao đổi chuyên môn. Vì vậy mà chất lượng giảng dạy, giáo dục của GV ở các lớp học trên biển khá tốt, đặc biệt là các cô có truyền thống về viết chữ đẹp: Trong cuộc thi viết chữ đẹp năm học 2004- 2005 vừa qua, 3 trong số 5 GV đạt giải nhất thành phố Hạ Long về viết chữ đẹp và 2 trong số 14 GV đạt giải viết chữ đẹp của tỉnh Quảng Ninh là các cô giáo của những lớp học trên biển này.

Cũng chính nhờ sự dạy dỗ tận tình của các cô giáo, sự quan tâm, chăm sóc của chính quyền và các cơ quan, đoàn thể ở địa phương mà các trẻ em vạn chài ở đây đã được đi học. Và chất lượng học tập của HS các lớp học trên biển này không thua kém gì các bạn học sinh ở trường chính trên đất liền, đặc biệt là về viết chữ đẹp: Có 2 HS lớp học vạn chài đã đoạt giải nhất về viết chữ đẹp của thành phố Hạ Long trong năm học vừa qua.

Trong điều kiện hiện nay, những lớp học trên biển như thế này thực sự đã trở thành một mô hình giáo dục tiểu học cho trẻ em vạn chài, giúp các em có thể thực hiện được quyền được đi học và học có chất lượng.